

Vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyvien tehtävien hoidon
järjestäminen maa- ja metsätalousministeriön toimialalla (VETO)

Ehdotukset toimenpiteiksi vesivarojen käytön ja hoidon tehtävien
järjestämiseksi

Helsinki 2017

7.2.2017

1. Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 4.3.2015 hankkeen selvittämään ja ohjaamaan toimialansa vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyvien valtion tehtävien hoidon järjestämistä (VETO-hanke, MMM008:00/2015, asettamispäätös, liite 1). Hankkeen asettamisen taustalla olivat mm. valtion aluehallinnon voimavarojen supistuminen ja siitä aiheutuva pyrkimys keskittyä toiminnassaan ydintehtäviin sekä yleiset tavoitteet toiminnan tehokkuuden, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Toimintaympäristön muutoksessa vesitaloustehtävissä korostuu erityisesti ilmaston muuttuminen ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyminen sekä vesistöjen hoidon kehittäminen kokonaisuutena.

Maakuntaudistuksen aktiivinen valmistelu käynnistyi vuoden 2015 lopussa. Siinä tehdyt linjaukset, erityisesti vesi- ja kalataloustehtävien sijoittuminen maakuntiin vuoden 2019 alusta, vaikuttavat suoraan vesivarojen käytön ja hoidon tehtävien järjestämiseen tulevaisuudessa. Tämän vuoksi hankkeessa on pyritty tarkastelemaan tehtävien hoidon järjestämistä siten, että ehdotukset voidaan toteuttaa hallinnollisesta organisaatioalustasta riippumatta.

2. Tehtävä

Hankkeen tarkoituksena oli asianomaisten ministeriöiden, aluehallinnon, Metsähallituksen sekä keskeisten virastojen ja laitosten yhteistyönä valmistella ehdotukset tehtävien hoidon järjestämiseksi ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset ja voimavarojen väheneminen. Tavoitteena oli turvata vesiluonnonvaroihin liittyvän asiantuntijaviranomaisten toiminnan jatkuvuus.

3. Työskentely

Hankkeen toimikausi oli 9.3.2015-31.12.2016. Hankkeelle asetettiin ohjausryhmä ohjaamaan ehdotusten valmistelua sekä tukemaan niiden toteuttamista. Se raportoi johtoryhmälle, joka otti kantaa ohjausryhmän ehdotuksiin linjahallinnon näkökulmasta.

Hanke jaettiin viiteen valmisteluhankkeeseen, joille kullekin perustettiin oma valmisteluryhmänsä, jossa oli edustajia tarpeen mukaan ELY-keskuksista, ministeriöistä ja Suomen ympäristökeskuksesta (SYKE).

Valmisteluhankkeet olivat:

- A. Valtion vesistöomaisuus ja siihen liittyvien lupien hallinta;
- B. Vesivaroihin ja niiden käyttöön ja hoitoon liittyvä tiedonhallinta;
- C. Peruskuivatus- ja ojitustoimitustehtävät ELY-keskuksissa;
- D. Vesistötehtävät (rakennettujen ja säännösteltyjen vesistöjen sekä valtion ja yleisten vesialueiden käyttö ja hoito, mukaan lukien rajavesistötehtävät) sekä
- E. Vesihuoltoon, vedenhankintaan ja pohjavesiin liittyvät edistämisen-, valvonta- ja ohjaustehtävät.

4. Keskeisimmät toimenpide-ehdotukset

Valmisteluhankkeiden tuloksista valmistui raportit, jotka ovat nähtävillä MMM:n verkkosivuilla sekä VYVI-työtilassa. Kaikki valmisteluhankkeiden toimenpide-ehdotukset ja ehdotukset niiden toteuttamisesta on esitetty liitteessä 2.

VETO-hanke päättyi kuuteen keskeiseen toimenpide-ehdotukseen.

1. ELY-keskusten vastuulla olevien maa- ja metsätalousministeriön vesi- ja kalataloushankkeisiin liittyvien vesistörakenteiden ja -laitteiden hallinnan ja kunnossapidon koordinoinnin keskittäminen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen (EPOELY)

ELY-keskusten vesistörakenteita ja laitteita ovat esimerkiksi padot, penkereet, pumppaamot, sillat, kalatiet ja hydrologiset havaintoasemat. Päätös siirrosta tehtiin 29.9.2016 (MMM 1430/04.05.01/2016). Myös rakenteisiin ja -laitteisiin liittyvät kunnossapitotehtävät kootaan ja niiden hoito johdetaan keskitetysti.

Ehdotetulla ratkaisulla parannetaan rakenteiden ylläpidon yhteensovittamista, suunnittelua ja ohjelmointia sekä järjeistetään asiantuntijavoimavarojen käyttöä omaisuuden hallintatehtävien hoidossa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus oli luonteva valinta keskittämiseksi, koska sen vastuulla on suurin osa vesistörakenneomaisuudesta. Sillä oli jo runsaasti kokemusta merkittävän rakenneomaisuuden hallinnasta, joten kilpailuttamisen osaamista ja omaisuuden hallinnan asiantuntemusta on ELY-keskuksista siellä parhaiten käytettävissä. Lupien hallinnan järjestäminen selvitetään vielä erikseen.

Vesistörakenteiden omistajuuden ja omaisuuden ylläpidon siirtämisessä kokonaisuudessaan yhdelle toimijalle muodostuu synergiahyötyjä, kun peruskorjaus- ja kunnossapitotehtävien hoito voidaan suunnitella ja toteuttaa kokonaisuutena. Samalla selvennetään myös työnjakoa havaintoasemien ylläpidosta vastaavien ELY-keskusten ja hydrologisen seurannan suunnittelusta vastaavan SYKEN välillä.

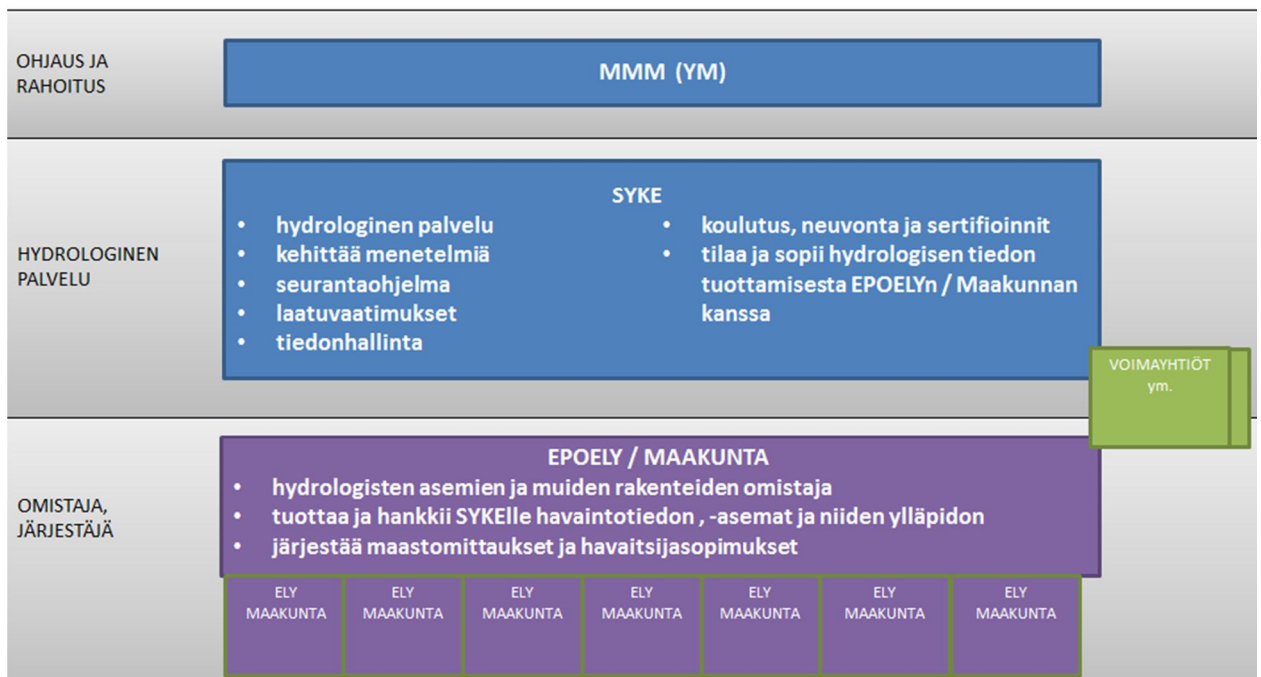
Lisää synergiaetuja on saatavissa, jos muiden valtion vesistörakenneomaisuutta omistavien tahojen eli Metsähallituksen (MH) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) rakenteiden ylläpitoa voitaisiin suunnitella yhtenä kokonaisuutena. Luonnonvarakeskuksen ja Metsähallituksen hallinnassa olevien vesistörakenteiden hallinnointi suunnitellaan vuoden 2017 aikana tulossopimukseen kirjatun mukaisesti. Myös ympäristöministeriön hallinnonalan vesistörakenteiden omistajuus on edelleen useilla ELY-keskuksilla.

2. Hydrologisen tiedon hankinnan ja tuottamisen uuden järjestämismallin käyttöönotto

ELY-keskusten ja SYKEN omistamat vesistö- ja pohjavesiseuranta-asetat keskitettiin 29.9.2016 maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (MMM 1430/04.05.01/2016) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen. Seurannan uusi järjestämismalli on esitetty kuvassa 1. EPOELY vastaa keskitetysti seurantatiedon tuottamisesta laatukäsikirjan mukaisesti, kilpailutuksista, ulkoistettujen palvelujen tuottamisesta ja hankinnoista. Myös seurannan ulkoistuksen sopimukset, niiden noudattamisen valvonta ja mm. havaitusjoiden kanssa tehtävät sopimukset ja palkkioiden maksut hoidetaan keskitetysti. SYKE tilaa EPOELYltä hydrologisen tiedon sekä vastaa hydrologisen seurantaohjelman laatimisesta, koordinoinnista, tietojen hallinnasta ja tietojärjestelmästä, seurannan kehittämisestä ja valtakunnallisista palveluista. Muut ELY-keskukset osallistuvat seurantaohjelman, havaintotiedon tuottamisen ja omaisuuden ylläpidon suunnitteluun ja toteutukseen.

Ratkaisun tuloksena valtion hydrologisen seurannan infrastruktuurin omistus on 14 organisaation sijasta yhdellä toimijalla. Seurantaohjelma laaditaan SYKEssä, jolloin sen valmistelussa pystytään parhaiten ottamaan huomioon vastuullaan olevien vesitilanne- ja tulvavaroituspalvelujen sekä muiden hydrologisten palvelujen tarpeet, kansainväliset ja kansalliset raportointi- ja tilastointivaatimukset sekä tutkimuksen ja muut valtakunnalliset tiedontarpeet. Seurantaohjelman laatiminen mahdollistaa myös tehokkaan siirtymisen uuden tekniikan kuten satelliittikuvien käyttöönottoon sekä tutkimuslaitosten yhteistyön tiedon hankinnassa, siirrossa, käsittelyssä sekä palvelujen tuottamisessa.

Hydrologisen seurannan järjestäminen

Kuva 1. Hydrologisen tiedon hankinnan ja tuottamisen uusi järjestämismalli.

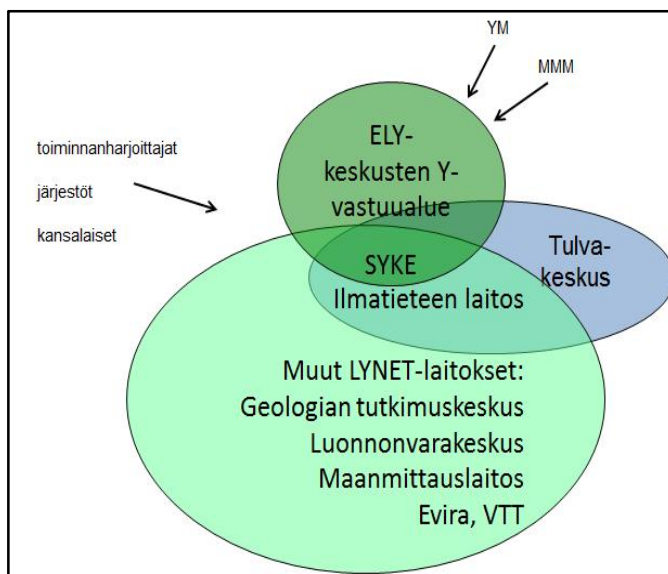
Synergioita seurantaohjelmien suunnittelussa ja havaintoasemien rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvissä hankinnoissa ja uuden tekniikan käyttöönotossa voidaan edelleen parantaa valtion tutkimuslaitosten kesken (LYNET-laitokset, erityisesti SYKE, LUKE, IL ja GTK).

3. Vesitaloustiedon hallinnan digiloikka

Vesitilanne- ja tulvavaroituspalveluja ja vesistöjen käyttöä koskevaa päätöksentekoa varten tarvittavien tietojen tuotantoa on tarpeen kehittää, jotta parannetaan asiakkaiden tarvitsemien palvelujen saatavuutta ja ajantasaisuutta. Tiedon tuotannossa keskeistä on uuden tekniikan, toiminnanharjoittajien sekä muiden toimijoiden tuottaman tiedon tehokkaampi hyödyntäminen. Tarkoitus on, että eri tarkoituksia ja tiedonkäyttäjiä varten tarvittava tieto kerätään vain kertaalleen. Palveluja tulee kehittää asiakaslähtöisesti hyödyntäen myös yksityisiä palveluntuottajia.

Vesitaloustiedon hallintaa, erityisesti asiakaspalvelua sekä tiedonkysymisen sujuvoittamista on tarpeen parantaa julkisen hallinnon tiedonhallinnalle asetettujen yleisten tavoitteiden mukaisesti (mm. Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 2015). Lisäksi on huomattava, että koko vesitaloussektorin toimijoiden päätöksenteko nojaa keskeisesti tietoon sisävesi- ja pohjavesivaroista, ajankohtaisesta vesitilanteesta ja sen kehittymisestä sekä vesiolojen vaihteluista, vesistö rakenteista sekä vesialan toimijoista. Uuden tekniikan hyödyntämistä tiedon tuotannossa ja sen jakelussa on tarpeen jatkuvasti parantaa.

Vesitaloustiedon hallintaa ei ole tarkoituksenmukaista kehittää erikseen vaan se tulisi tehdä osana luonnonvara- ja ympäristötiedon hallinnan kokonaisarkkitehtuuria. Vesitaloustietoa tuottavat tutkimuslaitokset ja hallinnolliset toimijat on esitetty kuvassa 2. Samalla voidaan hyödyntää yhteisiä julkisen sektorin rakenteita kuten palveluväylää ja yhteisiä paikkatietoja. Keskeisten vesiasioita hoitavien ministeriöiden (MMM, YM, STM) ja tutkimuslaitosten (erityisesti LYNET-laitokset) tiedonhallinnan yhteistyötä tulee kehittää synergiaetujen saavuttamiseksi. Vesitalousasioiden sähköistä asiakaspalvelua tulee kehittää yhdessä ELY-keskusten palvelukeskuksen (Y-aspa) kanssa.

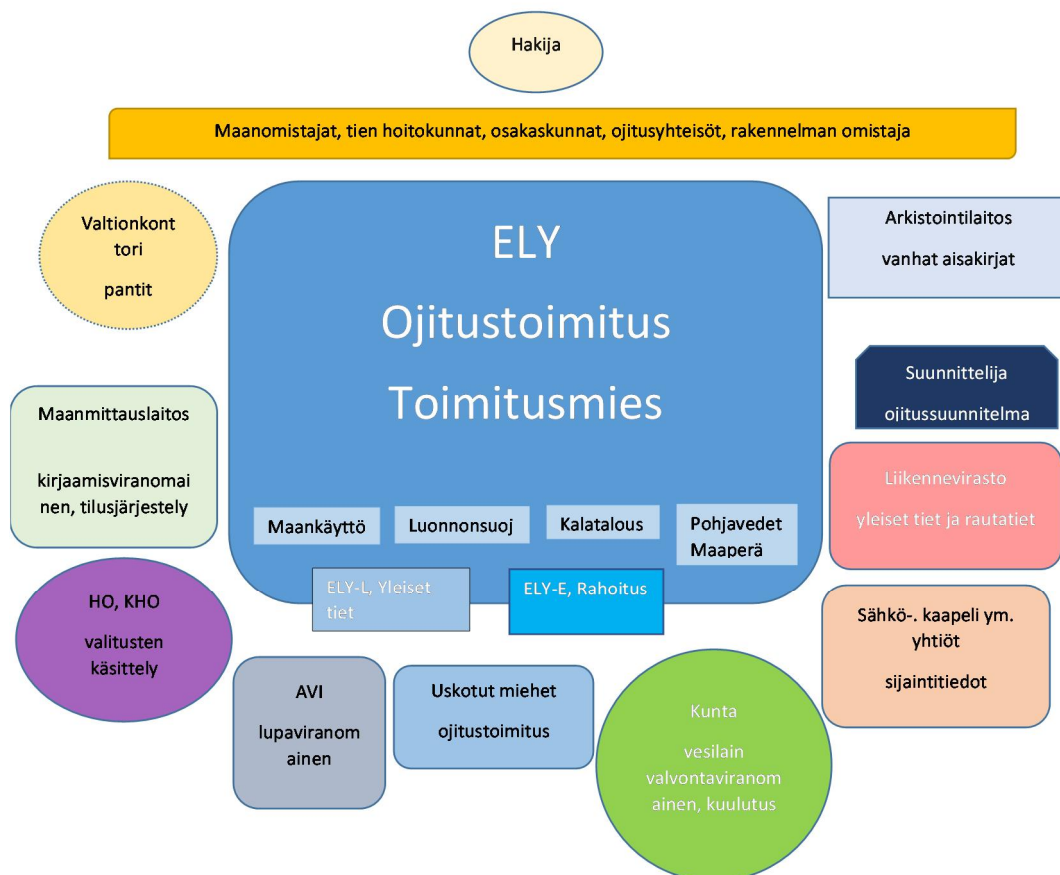
Kuva 2. Vesitaloustiedon rajapinnat

4. Peruskuivatuksen tukemisen säädösperustan ja menettelyjen uudistaminen

Peruskuivatuksen tukemisen säädösperusta ja tukemisen menettelyt uudistetaan ottaen huomioon yhteisöläinsäädännössä sekä kansallisessa toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset.

Yhteisöläinsäädäntö edellyttää tukikelpoisuuden tarkistamista, avustuksen perustason laskemista 40 prosenttiin ja sitä, että hankkeet eivät vaaranna vesienhoidon tavoitteita. Kansallisista syistä keskeisiä muutostarpeita ovat valtion töistä ja lainoista luopuminen (2012) sekä tavoite parantaa ja selkeyttää ympäristön- ja vesiensuojelunäkökohtiin liittyviä tukiperusteita ja hallintoa. Sääntelyn ja tukihallinnon menettelyjen sujuvoittaminen ja maakuntauudistuksesta aiheutuvat muutokset tukitoimintaan puoltavat tuen siirtämistä maatalouden investointitukien osaksi.

Säädösperustan uudistamisen lisäksi jatketaan toiminnan kehittämistä erityisesti sähköistämällä asiakaspalvelua ja hallinnon prosesseja. Peruskuivatus- ja ojitusasioiden käsittelyyn osallistuu useita viranomaisia ja sidosryhmiä (kuva 3), joka edellyttää säädösten sekä menettelyjen sujuvoittamista sekä synergioiden hyödyntämistä myös uudistuvassa hallinnossa.

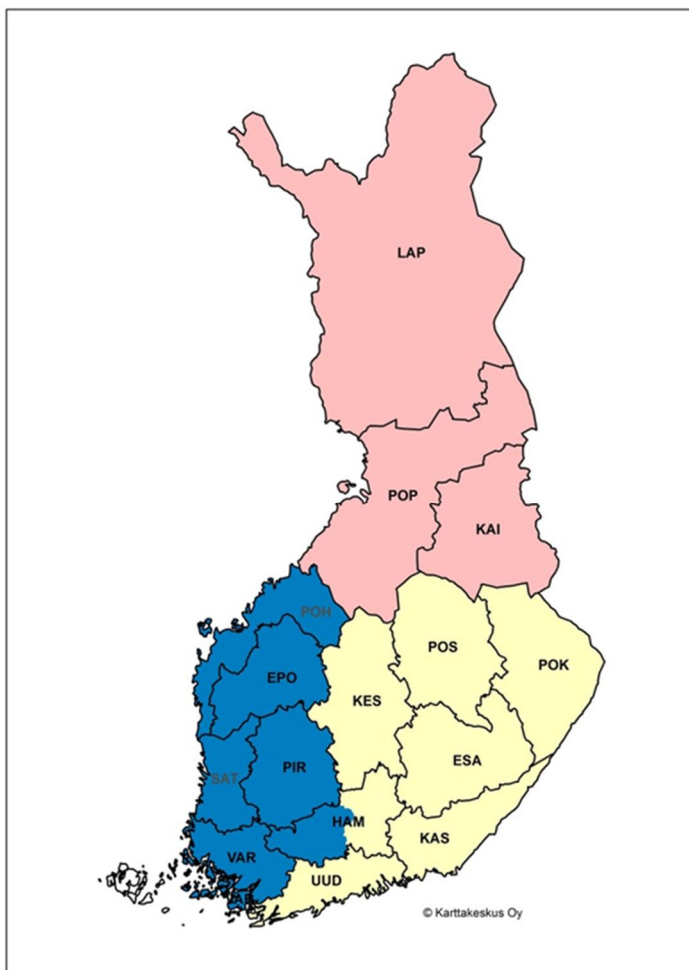
Kuva 3. Ojituslaitoksen sidosryhmät ja niiden tehtävät.

5. Vesistötehtävien hoidon vesistöalueittaisen yhteistyön ja voimavarojen käytön kehittäminen

Vesienhoitoalueisiin yhteen sovitettu kolmen alueen (kuva 4) aluejako sopii erityisesti seuraaviin vesitaloustehtäviin:

- vesistön käytön ja juoksutusten ohjauksen tehtävät (ml hydrologiset asiantuntijatehtävät)
- tulva- ja kuivuusriskien hallinta
- säännöstelyjen kehittäminen
- rakennettujen vesistöjen käyttö ja hoito, niihin liittyvät vesienhoidon tehtävät
- peruskuivatus- ja ojitustehtävät

Kolmen alueen mallin ohella kehitetään verkostomaista osaamisen jakamista valtakunnallisesti, esim. rakennettujen vesistöjen hoidossa ja kunnostuksessa sekä ojitus- ja peruskuivatustehtävissä

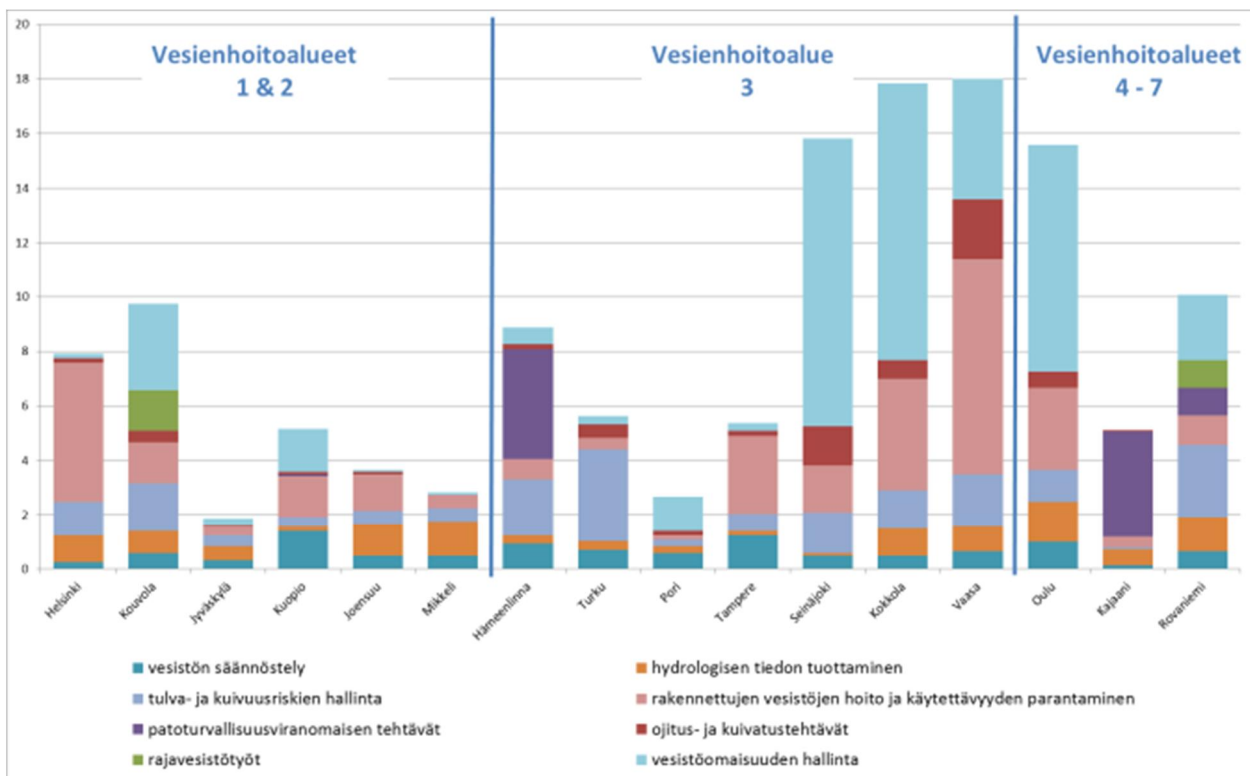
Kuva 4. Vesienhoitoalueisiin yhteen sovitettu aluejako.

Vesistötehtävien hoidon edellytyksenä on välttämätöntä ottaa lähtökohdaksi laajoihin, aluehallinnon rajat ylittäviin vesistökokonaisuuksiin pohjautuvat toiminta-alueet. Vesivarojen käytön ja hoidon tehtävät vaativat asioiden käsittelemistä vesistökokonaisuuksina, koska esimerkiksi juoksutuksia ohjattaessa on otettava huomioon koko vesistön vesiolot, vesivarojen käyttötarpeet sekä vaikutukset koko vesistön virtaamiin ja vedenkorkeuksiin. Koko vesistöalueen

vaikutusten huomioon ottaminen koskee myös operatiivista tulvantorjuntaa, patojen vahingonvaaran arviointia, yleisen edun valvontaa, valtion säännöstelylupien haltijan tehtäviä, säännöstelylupien valvontaa, valtion ja eri osapuolten välisten ristiriitojen ratkaisemista sekä vesistömallien kehittämistä.

Kolmen alueen malli nähtiin parhaaksi tarkastelluista malleista erityisesti sen mahdollistaman vesistöalueen yhteen sovitetun hoidon varmistamisen lisäksi myös voimavarojen ja osaamisen tasapuoliseksi jakautumiseksi (kuva 5). Tehtäviin käytettävät voimavarat ovat pienentyneet viime vuosina ratkaisevasti. Valtakunnallisesti tasapuolisen palvelun varmistamiseksi kaikilla alueilla on tehtävissä tarvittavaa eri osa-alueiden erityisosaamista koottava käytettäväksi nykyistä laajemmin ja osassa tehtäviä myös valtakunnallisesti.

Vesienhoitosuunnitelmien ja tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen ovat vesistöalueen yhteen sovitetun hoidon osatekijöitä. Siten synergioiden lisäämiseksi tulisi olla samantapaiset ratkaisut vesitalous-, kalatalous- sekä vesienhoitotehtävien hoitamiseksi tai vähintään huolehdittaisiin näiden yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta.

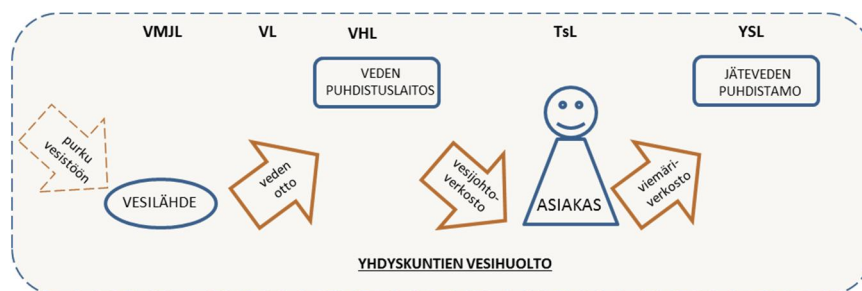
Kuva 5. Osaamisen jakautuminen.

6. ELY-keskusten roolin vahvistaminen vesihuollon ja vedenhankinnan alueellisessa ja strategisessa edistämisessä valvonnan rinnalla

Vesihuoltoinvestointien tukemisen loputtua ELY-keskusten tehtävissä korostuvat vesihuoltolain mukaiset valvontatehtävät yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja ympäristöministeriön toimialojen valvonnan kanssa. Muita toimintaympäristöön vaikuttavia muutostekijöitä ovat esimerkiksi lainsäädännön muutokset, kiristyvät laatuvaatimukset, vesihuoltoverkostojen korjausvelan kasvu sekä meneillään oleva maakuntauudistus. Vesihuollon alueellisessa suunnittelussa ja kehittämisessä tarvitaan edelleen myös vahvaa strategista vesihuollon asiantuntemusta esimerkiksi alueellisen ja ylikunnallisen yhteistyön ja vesihuollon toimintavarmuuden edistämiseksi.

Vesihuollon kehittämistä tulee suunnitella osana laajempaa alueiden käyttöä ja yhteiskunnan toimivuutta. Laitosten toimintavarmuutta häiriötilanteissa tulee parantaa sekä edistää vesihuollon järjestämistä suurempina ylikunnallisina kokonaisuuksina. Lisäksi vesihuollon ja pohjavesien merkitys puhdasta vettä tarvitsevalle elinkeinotoiminnalle korostuu.

Vesihuollossa yhdistyy kolmen ministeriön, MMM:n, YM:n ja STM:n toimialat. Vesihuoltosektori onkin kehittänyt pitkään toimintaa yhdessä, tästä esimerkkinä mm. erityistilanteisiin varautuminen, riskien hallinnan kehittäminen sekä tiedonhallinta. Tätä yhteistyötä tulee edelleen ylläpitää ja huolehtia sen jatkumisesta myös tulevassa hallinnossa. Maakuntauudistuksen ratkaisuisissa tulee varmistaa vesihuollon kehittämisen ja alueiden käytön yhteys sekä etsiä synergiat muiden maakuntiin siirtyvien, vesihuoltoon liittyvien tehtäväkokonaisuuksien välillä. Erityisesti ympäristöterveydenhuollon järjestämisen kanssa voi löytyä synergiaetuja.

Ministeriö	YM	MMM	STM	YM
Tehtävien tavoite:	Vesiensojelu	Vesihuollon yleinen edistäminen, vesivarojen käyttö ja hoito	Talousveden laadun varmistaminen	Ympäristökuormituksen hallinta
Valtakunnalliset toimijat ja niiden keskeiset tehtävät	SYKE: Raportointi, tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito (POVET), seurantaohjelmat	SYKE: Raportointi ja siihen liittyvä yhteistyö (kv), VEETI-järjestelmän kehittäminen ja ylläpito	Valvira: Terveystoimintalain valvonnan ohjaus, suunnitelmat talousveden laadun turvaamiseksi THL: Raportointi ja riskinarviointi Evira: Hyväksyy laboratoriot STUK: säteilyriskin arviointi	SYKE: Raportointi (kv), tutkimus ja kehitystyö (haja-asutusalueiden jätevedet)
Alueelliset viranomais-toimijat ja niiden keskeiset tehtävät	ELY: Pohjavesien ominaispiirteet, tiedonhankinta, vesiensojeluun ja alueiden käytön yhteensovit., vesien sojelu, pohjavesien suojeleluun., vesienhoito AVI: Vesilain mukaiset lupahakemusmenettelyt	ELY: Vesihuollon strateginen edistäminen, vedenhankinnan- ja jakelun toimintavarmuus, alueellisen yhteistyön edistäminen, vesihuollon ja alueiden käytön yhteensovit., VHL:n mukainen valvonta	AVI: Ohjaa ja valvoo terveystoimintalain toimialueellaan, myöntää määräaikaisen poikkeuksen talousveden laatuvaatimusten täyttymisestä	ELY: Jätevedenpuhdistamoiden ympäristölupien valvonta AVI: YSL:n mukaiset lupahakemusmenettelyt
Keskeiset kunnalliset toimijat ja niiden tehtävät	Kunta (ys-viranomainen): Vesien sojeluun ja alueiden käytön yhteensovittaminen, pohjavesien suojeleluun suunnitelmat	Kunta: Vesihuollon järjestämisvastuu, vesihuoltolaitosten omistajaohjaus, vesihuoltolaitosten toiminnan valvonta	Kunta (ts-viranomainen): Hyväksyy talousvettä toimittavan laitoksen, terveystoimintalain kokevat määräykset, valvoo säännöllisesti talousveden laatua	Kunta (ys-viranomainen): Haja-asutusalueiden vesihuoltoon liittyvä neuvonta ja valvonta
Rajapinnat:	Alueiden käyttö MAL, YSL, LSL ja MRL	Alueiden käyttö, varautuminen MRL, VaL		Alueiden käyttö, LSL

Kuva 6. Vesihuoltoa koskevien keskeisten viranomaistehtävien kokonaisuus.

5. Vaikutusten arviointi

Valtion aluehallinnon henkilöstövoimavarat ovat viime vuosina supistuneet ja tämän myötä on lisääntynyt tarve keskittyä toiminnassa ydintehtäviin sekä edelleen parantaa toiminnan tehokkuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta. Hankkeen tarkoituksena ei ole voimavarojen vähentäminen vaan jo tapahtuneeseen toimintaympäristön muutokseen sopeutuminen sekä vesitalouden asiantuntijaviranomaisten toiminnan edellytysten ja jatkuvuuden turvaaminen myös maakuntauudistuksessa.

VETO-hankeesta tai sen toimenpide-ehdotusten toteuttamisesta ei aiheudu välittömiä henkilöstömuutoksia ELY-keskuksissa. Toimenpiteiden toteutuminen voi kuitenkin muuttaa vesitalousasioita hoitavien henkilöiden tehtäväkuvia sekä työn ohjausta. Alla on kuvattu toimenpidekokonaisuuksittain niiden keskeisiä vaikutuksia henkilöstöön, talouteen, ympäristöön sekä tehtävien vaikuttavuuteen.

ELY-keskusten vastuulla olevien maa- ja metsätalousministeriön vesi- ja kalataloushankkeisiin liittyvien vesistö rakenteiden ja -laitteiden hallinnan ja kunnossapidon koordinoinnin keskittäminen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen (EPOELY) parantaa vesistö rakenteiden ylläpitoa. Vesistö rakenteiden peruskorjaus- ja kunnossapitotehtäviä voidaan suunnitella ja hoitaa aiempaa laajempina kokonaisuuksina, jolloin ylläpitoinvestoinnit asetetaan etusijajärjestykseen samoilla kriteereillä koko maassa. Tämä pienentää myös rakenteiden huonosta kunnosta aiheutuvia riskejä ympäristölle ja ihmisten turvallisuudelle.

Vesistö rakenteiden hallinnan keskittämisellä ei ole vaikutuksia henkilöstön määrään ja sijoittumiseen tai talouteen. Muut ELY-keskukset toimivat edelleen EPOELYn koordinoimassa yhteistyöverkostossa ja osallistuvat omien rakenteidensa osalta valtakunnallisen kunnossapito-ohjelman toteutukseen sekä mm. automatisoinnin suunnitteluun. Kilpailuttamisosaamista ja rakenneomaisuuden hallinnan asiantuntemusta pystytään hyödyntämään tehokkaammin ja taloudellisemmin kuin huolehtimalla rakenneomaisuudesta useasta eri paikasta.

Hydrologisen tiedon hankinnan ja tuottamisen uuden järjestämismallin mukaista tehtävienjakoa ja vastuita tarkennetaan vuoteen 2018 jatkuvalla siirtymäkaudella. Uusi järjestämismalli muuttaa hydrologisen palvelun tehtäviä hoitavien henkilöiden tehtäväkuvia sekä ELY-keskuksissa että SYKEssä. EPOELYssä, joka vastaa jatkossa hydrologisen tiedon tuottamisesta, korostuu tiedon tuottamiseen liittyvän hankintaosaamisen tarve. Muissa ELY-keskuksissa luovutaan siirtymäajan kuluessa maastossa tapahtuvista kenttätöistä, mutta hydrologinen osaaminen asiantuntijatehtävänä säilyy. SYKE luopuu siirtymäajan kuluessa omasta tiedon tuottamisesta ja mm. havaintojasopimusten tekemisestä, mutta saa puolestaan suuren vastuun hydrologista palvelua sekä kansainvälisiä ja kansallisia tiedontarpeita vastaavan tiedonhankinnan suunnittelusta ja tilaamisesta. Samalla SYKElle tulee vastuu hydrologisen rahoituksen käytön suunnittelusta.

Tiedonhallinnan toimenpide-ehdotuksilla, kuten valtioneuvostotason yhteistyön tiivistämisellä, yhteisillä tiedonhallintaratkaisuihin sekä toiminnanharjoittajien tuottaman tiedon paremmalla hyödyntämisellä pyritään tiedonhallintahankkeiden suurempaan vaikuttavuuteen sekä kustannusten säästämiseen. Yksityisen sektorin roolin korostuminen sekä tietojärjestelmien että asiakkaille räätälöitävien palvelujen toteutuksessa muuttaa SYKE:n tiedonhallintaa toteutuksesta enemmän suunnittelijaksi ja tilaajaksi.

Peruskuivatuksen tukemisen säädösten uudistaminen on edellytyksenä EU:n valtiontuen ehtojen täyttymiselle. Lisäksi säädösperustan uudistamisella pyritään sääntelyn ja menettelyiden sujuvoittamiseen, maakuntaudistukseen valmistautumiseen sekä ympäristön- ja vesiensuojelunäkökohtiin liittyvien tukiperusteiden selventämiseen ja parantamiseen. Peruskuivatus- ja ojitustoimitustehtävien hoitoa sääntelevän lainsäädännön kehittämisen ei arvioida aiheuttavan henkilöstömuutoksia ELY-keskuksissa. Sähköiset palvelut ja digitalisaation hyödyntäminen eivät aiheuta suoranaisia henkilöstömuutoksia, vaan muutokset kohdistuvat tehtävien hoidon menettelytapoihin ja asioinnin sujuvoittamiseen. Peruskuivatustuen hakemisen ja tuen hallinnoinnin digitalisoinnin henkilöstövaikutukset arvioidaan osana lainsäädäntöprosessia.

Vesistötehtäviin ehdotetulla, vesistöalueisiin yhteen sovitetulla aluejaolla pyritään vesitalousosaamisen entistä parempaan hyödyntämiseen suuralueilla. Käytännössä henkilöstön tehtäväkuva voi muuttua siten, että asiantuntijapalvelua voidaan hyödyntää oman alueen lisäksi myös muiden ELY-keskusten alueella. Vesistöalueittainen yhteistyö parantaa vesien käyttöön ja hoitoon liittyvien toimenpiteiden suunnittelun ja päätösten vaikutusten arviointia koko vesistöalueella. Aluejaolla ei ole vaikutuksia henkilöstön määrään ja sijoittumiseen tai talouteen.

Vesihuolto- ja pohjavesitehtävissä korostuu synergioiden löytäminen muiden maakuntaan siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien välillä. Tehtävissä korostuvat jatkossa verkostomaiset toimintatavat, jolloin henkilöstön asiantuntemusta tulee voida hyödyntää myös oman alueen ulkopuolella. Vesihuollon tärkeä rooli biotalouden edistämisessä lisää tarvetta vuoropuheluun ja sidosryhmäyhteistyöhön vesihuollon toimijoiden lisäksi yksityisen sektorin kanssa. Toimenpide-ehdotuksilla ei ole vaikutuksia henkilöstön määrään ja sijoittumiseen tai käytettävissä oleviin resursseihin.

6. Viestintä

Tiedote hankkeen valmistumisesta lähetetään kaikille hankkeeseen osallistuneille tahoille. Lisäksi keskeisimmistä toimenpide-ehdotuksista tiedotetaan tarpeen mukaan erillisillä tiedotteilla. Hankkeen tuloksista kertovat artikkelit julkaistaan maa- ja metsätalousministeriön Luonnonvarat-verkkolehdessä sekä SYKEN Vesikirjeessä. VETO-hankkeen ja osahankkeiden loppuraportit ovat saatavilla maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriön verkkosivuilla sekä VYVI-työtilassa.

7. Jatkotoimenpiteet

Esitettyjä linjauksia on jo osittain viety eteenpäin, mutta niiden täysimääräinen toteuttaminen vaatii järjestelmällistä toimeenpanoa ja sen suunnittelua yhdessä aluehallinnon ja sidosryhmien kanssa. Ohjausryhmässä 2.12.2016 sovitun mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö käynnistää VETO -hankkeen kehittämissuunnitelman toimeenpanemisen. Työtä viedään eteenpäin mm. aihekohtaisten työpajojen kautta. Toimeenpanon on suunniteltu jatkuvan maakuntaudistuksen aloittamisen yli vuoden 2019 loppuun, jotta voidaan varmistaa linjausten ja siihen liittyvän uuden MMM:n lainsäädännön toteutuminen maakuntaudistuksessa.

LIITE 1. Hankkeen asettamispäätös

LIITE 2. Toimenpide-ehdotukset ja jatkotoimenpiteet

LIITE 3. Hankkeen dokumentit

VETO-hankkeen loppuraportti

Osahankkeen VETO A loppuraportti (Vesistöomaisuus)

Osahankkeen VETO B loppuraportti (Tiedonhallinta ja hydrologinen seuranta)

Osahankkeen VETO C loppuraportti (Peruskuivatus ja ojitus)

Osahankkeen VETO D loppuraportti (Vesistötehtävät)

Osahankkeen VETO E loppuraportti (Vesihuolto ja pohjavedet)